

Oh, kako se spremenilo
Nagloma je vse pri nas,
Ko zastrlo zemlje krilo
Mi je mami mili obraz!

Nje ni več, ki je ljubila
Vedno me tako gorkó;
Nje ni več, ki se trudila
Noč in dan tako skrbnó!

Zdaj nobeden več ne vpraša:
„Kaj se ti oko solzí?“
Več nobeden se ne zglašá:
„Kaj obraz se ti bledí?“

Mama zlata, mama moja,
Res odšla si v boljši svet;
Vendar plaka hčérka tvoja,
Dokler te ne vidi spet.

Nina.

Kako je cesar Ferdinand I. mojemu dedu cmoke pojedel?

(Zapisal Glávor.)

Škoda, da niste poznali mojega deda! Bog mu daj dobro! — to je bil mož, da malo takih. Na prvi pogled se je prikupil vsakemu človeku. Bil je srednje, a še vedno močne postave, dasi je imel že blizu sedemdeset let. Njegov obraz je bil prijazen, in velikanške, vedno dobro namazane in navihane brke so mu kaj dobro pristojale.

Moj ded je bil vojak celih 14 let. V tem dolgem času je obredel skoro vso Avstrijo in se naučil »Wiener-tajč« in ogrsko. In kako je bil ponosen na svoje znanje! Kako možko je zarentočil, če smo mu otročaji kaj ponagajali. No, vendar nas ni imel nihče rajši od njega, in večkrat nas je vzel v svoje varstvo, kadar nam je pretila očetova šiba.

Kdo-li ve povedati toliko lepih povestij in pravljic, kakor dedje in babice? In kdo bi jih pravil rajše? Tudi naš ded je imel vedno pripravljeno kopo povestij in, kadar je bil pri volji, polovil nas po hiši, posadil na kolena in začel pripovedovati. In kako je govoril! Živahno in lepo, da smo ga poslušali vedno mirni in kakor zamaknjeni do konca — ne samo mi otroci, ampak tudi odrasli.

»Kakor veste,« pravil nam je ded, »bil sem vojak več let v Pešti na Ogerskem. Bil sem pri svojem polku

za kuharja, kar je bilo dobro, zakaj tako sem si večkrat kaj poboljšal. No, reči pa moram, da sem vedno kahal izvrstno, tako, da so me vsi hvalili.«

»Kaj pravite, ded?« oglasi se jezična dekla, »ali ni bilo nikoli neslano?«

»Neslano? He! Rad bi videl, kdo bi boljše skuhal, ti ali jaz, če bi se skušala. Neslanega nisem kahal, ne! Nekega dne torej zopet kuham — bil sem k sreči sam v kuhinji — cmoke in kislo zelje. Lepo si napravim na krožnik svojo jed, prekrižam se in ravno mislim začeti, ko vstopi človek, popotno, a čedno oblečen. Jaz ga pogledam in pretreslo me je, kakor bi me kdo s kropom polil. Spoznal sem namreč ptujca, bil je — cesar, mislite si — sam cesar Ferdinand.«

»Slišite ded, kako ste ga pa poznali?«

»I, glej ga, saj sem bil tri leta na Dunaju in tam sem ga večkrat videl. Zato sem ga sedaj tudi precej spoznal, če tudi je bil preoblečen. Ustrašil sem se res, toda to me je brž minilo. Kaj bi se bal, saj nisem storil nič napačnega! Jaz pa nisem bil tako neumen, kakor bi si kdo mislil; brž sklenem, da ne pokažem cesarju, kako dobro da ga poznam. Prijazno ga torej pozdravim:

»Dober dan. Kaj bi pa radi?«

»Nekoliko jedi bi rad, če bi je mogel dobiti. Od daleč sem prišel — z Dunaja,« mi odgovori.

Jaz sem se že popolnoma osrčil in govorim sedaj tako pogumno, da sem se sam sebi čudil:

»Hm, veste, to je težko, prav težko. Vsak ima svoj del odločen, nič preveč, nič ne ostane.

No, pa če hočete, svoj delež vam rad dam, ker vidim, da ste bolj potrebni, kakor pa jaz!

In glejte si, cesar se spravi na moje kosilo in poje z veliko slastjo vse tri cmoke, ki sem si jih pripravil. Jaz pa sem se čudil in čudil, ker mislil sem, da taki gospodje jedó samo bolj imenitne stvari, katerim niti imena ne vemo. Zelja pa ni maral, ampak rekel mi je:

»Jaz pol, vi pol!« in tako prisrčno se mi nasmee, da se mi je kar srce ogrelo. Nato se zahvali in odide. Jaz sem bil pa tako vesel, kakor še nikoli. Prav

zadovoljen sem bil sam s seboj in zdelo se mi je, da obeda nisem dal zastonj. In nisem se motil.

Drugi dan se po mestu raznese glas, da je prišel cesar prav natihoma v mesto. Nihče ni vedel, da je že pri meni pokušal, kako jed imajo vojaki.

Kar pride povelje polkovniku, da se imam jaz napotiti k cesarju. Moji tovariši, ki so me imeli jako radi, so se grozno zame bali. »Kaj si storil, kaj si storil?« vzdihovali so in me pomilovali, — jaz sem se pa v pest smejal.

Ko pa pridem pred cesarko palačo, mi je vendar začelo srce utripati. Peljejo me gori pred cesarja, in ko ga zagledam, me hipoma mine ves pogum, in držal sem se, kot pravo budalo. Bog vedi, kako je to prišlo. Prejšnji dan sem tako po domače s cesarjem govoril, sedaj sem bil pa čisto zmešan. Pomnim še, da me je prijazno ogovoril: »No, Debevec, ali me poznate?« in mi potrkal na ramo. Sam nevem, kako sem prišel zopet na cesto — v rokah sem pa imel 12 srebrnih tolarjev. Bil sem presenečen in vesel, kajti to ni bila mala čast. Povem vam, da je še tisti dan celo mesto govorilo o meni.«

»Vrjamem, vrjamem,« mrmral je nekdo v kotu. Otroci pa smo kar zijali začudenja in odslej smo deda vsaj trikrat bolj spoštovali.

»Kaj pa je bilo z denarjem, ded?«

»I, kaj? Škornje sem si kupil, lepe, velike, in krasno novo kapo. To sem se postavil!« Srečno se je smehljal ded in si vihal brke.

»Ampak dobro ste pa prodali cmoke, dobro! Vsa-cega za štiri tolarje.«

»Kaj denar? Čast, čast! Seveda, tudi to je bilo dobro.«

»Jaz bi se pa ne znal tako premagovati, dedek, kakor ste se vi v kuhinji,« rečem jaz.

»Ti seveda,« dejal je ded zaničljivo in silno ponosno, »toda jaz!«

